

SIVISTYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 22/2013 vp

Hallituksen vuosikertomus 2012

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä syyskuuta 2013 lähettänyt hallituksen vuosikertomuksen vuodelta 2012 (K 13/2013 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan ja ulkoasiainvaliokuntaan ja samalla määrännyt, että pysyvien erikoisvaliokuntien on annettava asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kulttuuriasiainneuvos Leena Aaltonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- pääsihteeri Jyrki Ijäs, Suomen Kansanopistoyhdistys ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- johtaja Jukka Liedes, opetus- ja kulttuuriministeriö
- Opetushallitus
- Suomen Kuntaliitto
- Suomen kirjastoseura

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Eduskunnan lausumat

Valiokunta toteaa, että vuosikertomuksessa olevia, valiokunnan ehdotuksesta hyväksytyissä vanhimmissa lausumissa edellytetyt toimenpiteitä ei ole valiokuntaa tyydyttävällä tavalla hoidettu tai toimenpiteet ovat kesken. Lausumat koskevat lähinnä opintotukeen liittyviä toimenpiteitä. Vuosikertomuksen käsittelyyn vireillä oleviin muutoksiin liittyen valiokunta kuitenkin katsoo, että seuraavat lausumat voidaan tässä asiayhteydessä poistaa:

— Opiskelijoiden asumislisäjärjestelmä, HE 73/1999 vp — EV 109/1999 vp

- Opintotuki, kehittäminen, HE 11/2005 vp
- EV 57/2005 vp, molemmat lausumat
- Ammattikorkeakoulut, rahoitusjärjestelmä, HE 206/2002 vp — EV 306/2002 vp
- Toisen asteen opiskelijoiden opintotuki, HE 9/2006 vp — EV 38/2006 vp.

Lisäksi valiokunta saamansa selvityksen perusteella katsoo, että seuraavien lausumien johdosta suoritettut toimenpiteet ovat riittäviä tai lausumat ovat muutoin käyneet tarpeettomiksi ja ne voidaan poistaa:

- HE 28/2004 vp — EV 100/2005 vp, 2. lausuma
- Koulutuspoliittinen selonteko, VNS 4/2006 vp — EK 35/2006 vp
- Oppisopimuskoulutus, rahoitusjärjestelmä, HE 119/2008 vp — EV 188/2008 vp

— Ammatillinen koulutus, ammattistartin seuraaminen, HE 107/2009 vp — EV 138/2009 vp

— Kulttuurin tulevaisuus, VNS 4/2010 vp — EK 38/2010 vp, 6. lausuma.

Saamen kielten ja ruotsinkielisen viittomakielen opetus

Hallituksen vuosikertomuksen kielistrategiaan ja saamelaiskäräjien toimintaan liittyen sivistysvaliokunta saattaa perustuslakivaliokunnan tietoon, että valiokunta on käsitellyt omana asiaanaan (SIO 2/2013 vp) saamen kielten ja ruotsinkielisen viittomakielen opetuksen tilannetta ja rahoitusta maassamme. Valiokunta on hyvin huolestunut saamen kielten opetuksen tilanteesta. Erityisesti vaarassa on koltansaamen kieli. Sivistysvaliokunta korosti valtion talousarvioehdotuksesta vuodelle 2014 antamassaan lausunnossa (SiVL 18/2013 vp), että koko saamelaiskulttuurin säilymisen kannalta saamen kielten opetuksen turvaaminen on erityisen tärkeää. Valiokunta korosti myös, että kielen oppimisen kannalta kielipesätoiminnalla on suuri merkitys. Pienille lapsille voidaan päiväkotitoimissa antaa kielitaitoa, joka on hyvä pohja myöhemmille kielioopinnoille. Koltansaameen on kielipesätoi-

minnalla onnistuttu elvyttämään koltansaamen puhujia. Kielipesätoiminta on avainasemassa saamen kielten säilymisen ja elpymisen kannalta. Saamen kielen opetusmahdollisuuksien kehittämiseen myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella tulee kiinnittää huomioita.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että oppimateriaalien käyttöikä saamenkielisesä opetuksessa on huomattavan pitkä eikä opettajilla ole juurikaan mahdollisuuksia valita käyttämiään materiaaleja. Koltansaamenkielistä opetusta on vähän, mutta sitä auttaisi hyvätaasoisten, oppilaiden kielelliseen taustaan sovitettujen oppimateriaalien aikaansaaminen.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että tällä hetkellä ei Suomessa ole mahdollista saada ruotsinkielisen viittomakielen koulutusta. Ruotsinkielisen viittomakielen tilanne on se, että ilman erityistoimenpiteitä kieli on vaarassa kuolla, eräiden selvitysten mukaan jopa 10 vuodessa.

Lausunto

Lausuntonaan sivistysvaliokunta esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Raija Vahasalo /kok
vpj. Inkeri Kerola /kesk
jäs. Ritva Elomaa /ps
Jukka Gustafsson /sd
Leena Harkimo /kok
Pauli Kiuru /kok

Kimmo Kivelä /ps
Sanna Lauslahti /kok
Mika Niikko /ps
Mikaela Nylander /r
Simo Rundgren /kesk
Pauliina Viitamies /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.